
Wschowa, st. 17, gm. loco, woj. lubuskie, AZP 65-22/66

Informator Archeologiczny : badania 34, 256-257

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

przy południowym (część zachodnia) odcinku muru, pod współczesnym murem stwierdzono obecność starszych reliktyw (a także tzw. negatywów), które zinterpretowano jako pozostałości murów późnośredniowiecznych. Prace w 2000 r. miały zweryfikować tę tezę, gdyż obserwowane relikty były bardzo słabo zachowane, a także poznać dalszy przebieg muru późnogotyckiego w kierunku zachodnim, od istniejącej wieży bramnej.

W trakcie badań wytyczono i wyeksplorowano 8 wykopów badawczych o łącznej powierzchni 82,60 m² i orientacyjnej kubaturze 150 m³. Zgromadzono zbiór zabytków ruchomych liczący 333 okazy (uporządkowane w 47 numerach inwentarzowych), z czego 260 stanowiły ułamki naczyń glinianych. Dokonano także wielu obserwacji architektonicznych i topograficznych. Zadokumentowano także wycinek lica barokowego, ale wykonanego w większości z cegły gotyckiej, muru otaczającego klasztor od wschodu.

Prace prowadzone w 2000 r. pozwoliły na zweryfikowanie ubiegłorocznej tezy o powtarzalności przebiegu muru współczesnego i późnośredniowiecznego na odcinku południowo-zachodnim. Zaobserwowano, że słabo już zachowane relikty fundamentów (z których w jednych wykopach zachowała się tylko dolna warstwa kamieni eratycznych, w innych tylko nieliczne głązy, nieumżliwiające ostrego wykreślenia przebiegu ściany) muru późnośredniowiecznego biegną bardziej ku północy i wschodowi niż współczesne ogrodzenie kościoła.

Obserwacje poczynione w wykopie VIII pozwoliły stwierdzić, że budynek tzw. spichlerza klasztornego jest młodszy od muru wschodniego, a ten nie jest murem późnośredniowiecznym, lecz barokowym, acz wykonanym z cegły gotyckiej, użytej wtórnie. Natomiast wykop V pozwolił poznać szerokość i wykreślić profil fosy otaczającej zespół klasztorny od południa. Na odnotowanie zasługuje też sytuacja stwierdzona w wykopie XI, w którym odkryto fundamenty, które można łączyć z obecnością zarówno późnośredniowiecznego muru obronnego, jak i kolejnej wieży. W tym wykopie dowodnie potwierdzono także obecność typowej dla czasów nowożytnych „warstwy cmentarnej” związanej z użytkowaniem cmentarza przykościelnego.

Materiały i dokumentacja z badań znajdują się w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

Badania będą kontynuowane.

Witów Parcele, st. 11-12,
gm. Piątek, woj. łódzkie,
AZP 61-52

patrz: wczesna epoka żelaza

Woźniki, st. 4, gm. *loco*,
woj. śląskie, AZP 91-48/4

patrz: wczesne średniowiecze

WSCHOWA, st. 17, gm. *loco*,
woj. lubuskie, AZP 65-22/66

- miasto – fosa miejska w rejonie placu Farnego

Badania prowadził w terminie od 15 lipca do 31 października, mgr Władysław Czyżyk, Muzeum Ziemi Wschowskiej, przy współpracy Pracowni Archeologiczno – Konserwatorskiej „Eksplorator”. Badania finansowane ze środków Lubuskiego WKZ. Pierwszy sezon badań.

Celem badań było rozpoznanie odcinka fosy miejskiej w rejonie Placu Farnego. Obwód murów miejskich obejmujący dawne Stare Miasto zbliżony jest do koła, za wyjątkiem strony wschodniej, gdzie krótka szyja łączy je z terenem dawnego zamku i strony zachodniej, w rejonie planowanych badań, gdzie mur załamuje się pod kontem prostym, tworząc rodzaj występu o szerokości około 17 m i długości ponad 110 m. Fosa miejska, właściwie dwie fosy: średniowieczna i renesansowa, są w tej części miasta zasypane. Ten rejon fortyfikacji miejskich jest o tyle ciekawy, iż najprawdopodobniej w okresie późnego średniowiecza lub w renesansie dokonano zasypania odcinka fosy średniowiecznej, poszerzając

miasto w kierunku zachodnim. Celem badań było uchwycenie i zadokumentowanie profili obu fos oraz pozyskanie ruchomego materiału zabytkowego.

Założono 2 wykopy badawcze. Pierwszy o wymiarach 12,8 x 3,2 m znajdował się w odległości około 6 m od odcinka muru obronnego usytuowanego na linii wschód – zachód. Drugi o wymiarach 1 x 45 m założono w odległości około 14 m od wspomnianego odcinka muru. W wykopie I odkryto i zinventaryzowano 9 nawarstwień: warstwy 1-2 współczesne, związane z ostatnią renowacją murów obronnych, warstwa 4, w obrębie której odkryto znaczne ilości ceramiki, począwszy od renesansowej do nowożytnej stanowi zasyp fosi po ustaniu jej funkcji obronnej. Warstwa 6, biorąc pod uwagę jej treść przyrodniczą i konsystencję typową dla warstw zastoiskowych powstała w okresie, gdy fosa niewątpliwie wypełniona była wodą. W miejscu inwentaryzowanego przekroju miała ona szerokość około 10 m. Nie udało się uzyskać jej pełnej głębokości osiągając poziom 3 m, poniżej dzisiejszego poziomu terenu. W partiach przyspągowych znaleziono znaczne ilości pokruszonych cegieł palcówek ze śladami zaprawy piaskowo wapiennej. Bardzo wyraźne odcięcie wypełniska od siwego, gliniastego iłu będącego calcem wskazuje jednoznacznie, iż fosa wykopana została sztucznie. Warstwa 5, żółto-brunatna glina spoczywająca na calcu oraz znajdujące się na jej krawędzi belki palisady, stanowią najpewniej pozostałości starszych od muru drewniano-ziemnych umocnień miejskich. Warstwy 7 i 8 spoczywające na wtórnym złożu, poza zachodnią krawędzią fosi, należą zapewne do nasypów związanych z rozbudową umocnień, wybudowaniu drugiej fosi i rozdzielającej je grobli. Brzegi fosi nie były umacniane, nie odkryto śladów faszyny lub innych sposobów stabilizujących krawędzie.

W wykopie II stratygrafia nawarstwień była podobna. Całkowita głębokość fosi liczona od dzisiejszego poziomu terenu wynosi w tym miejscu 2,3 m, natomiast w czasach jej funkcjonowania wynosiła około 1,3 m, przy szerokości blisko 11 m.

Na podstawie wstępnych ustaleń i analizie źródeł historycznych, pozostałości drewniane palisady i nasypu wału obronnego można datować na połowę XIV lub 1 połowę XV w., druga fosa i odcinki drugiego pierścienia murów obronnych mogły powstać w XVI w. W wieku XVI i XVII umocnienia ze względu na zabudowę miasta, wykraczającego zdecydowanie poza ich obręb, a także na zmianę taktyki wojennej i uzbrojenia utraciły zdecydowanie na znaczeniu. W tym czasie fosa jest już częściowo zasypana.

Pozyskano 1866 fragmentów ceramiki naczyniowej, 43 fragmenty kafli piecowych, 54 ułamki naczyń szklanych datowanej na okres renesansu do wieku XVII.

Nieliczne ułamki ceramiki średniowiecznej (52 fragmenty), z najstarszej, zastoiskowej warstwy fosi należy tłumaczyć jej czyszczenie w trakcie szeregu prac renowacyjnych prowadzonych szczególnie w wieku XV i XVI.

Materiał zabytkowy znajduje się w Muzeum Ziemi Wschowskiej.

Wytryszczki, st. 3,
gm. Parzęczew, woj. łódzkie

patrz: wczesna epoka żelaza

ZAKROCZEK - DYLEWO,
st. 3, gm. Rypin,
woj. kujawsko-pomorski,
AZP 39-51

- osada hutnicza datowana od końca XIII do końca XVII w.

Ratownicze, weryfikacyjno-sondażowe badania archeologiczne, przeprowadzone od 16 do 31 sierpnia przez Aleksandra Andrzejewskiego (autor sprawozdania) i Aldonę Andrzejewską (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, Pracownia Dokumentacji Archeologiczno-Konserwatorskiej). Finansowane przez WKZ i Uniwersytet Łódzki. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 74 m².

Badaniami objęto teren położony przy moście na rzece Rypienica, na terenie gospodarstwa Dylewo 21. Przebadano 5 wykopów o powierzchni około 1 ara.